

Değerler Değişimi ve Kuşaklararası Çatışma: İran Khoy Kenti Örneği

Alireza LOTFİ, Sabour KABİRİ, Hojjat GHASEMLOU*

Değerler Değişimi ve Kuşaklararası Çatışma: İran Khoy Kenti Örneği

Conflict and Change Across Generations: The Khoy Case

Özet

Abstract

Bu çalışma, farklı kuşağa mensup aile üyelerinin kültürel teamülleri üzerine odaklanmaktadır. Ardışık kuşaklarda aktarım süreçleri tüm aktarım ile eksik aktarım arasında değişim göstermektedir. Aktarımın her iki türü birçok soruna neden olabilir. Tüm aktarım şeklinde, değişim fırsatları yeni kuşaktan alınmaktadır ve eksik aktarımda ise kuşaklararası teamülü çatışmaya kadar götürülebilir. Buna göre yeni kuşağın değer, norm ve tutumlarının keyfiyeti ve kuşaklar arası ilişkilerin düzeyi İran toplumunun esas sorularından birini oluşturmaktadır. Bu çalışma 2012 yılında, Khoy şehrinde ebeveynler ile gençlerin arasındaki değersel, davranışsal ve normalsal teamülleri incelemeye çalışmaktadır. Araştırmanın bulgularına göre iki kuşağın kültürel ve sosyal değerleri arasında bir çatışma vardır.

This work focuses on cultural corporation of the family members of the different generations. There is dissimilitude in complete and incomplete survey between periodical generations. Both type of survey may end to a lot of questions. The relationship processes of values, norms, and quality of capacities between new generations of Iranian society is the main problem. This survey have conducted at 2012 in Khoy city about values behaviors and normative corporation between adults and youths. According to findings of survey there are conflicts at the area of culture and social values. But this conflict did not elapses social and economic values.

Anahtar Kelimeler: Kuşak, Kuşaklararası çatışma, Kuşaklararası ilişkiler, Khoy, İran

Key Words: Generation, Conflict of Generation, Intergenerational Relations, Khoy, Iran

1. Giriş

1970'lerde ve hatta bugün bile Kuşaklararası çatışma siyaset bilimi, psikoloji ve sosyoloji gibi bilim dallarının esas inceleme konularından birini oluşturmuştur (Jacobsen, Berry & Olson, 1975). Mannheim'e göre kuşak kavramı toplumsal değişim sürecinin anlaşılmasında önemlidir. Toplumlar farklı sosyal kurumlar ve toplumsallaşma acentelikleri ile yeni üyelerine toplumsal aranjmanı ve kültürel içeriğini intikal etmeğe çalışmaktadır. Gelecek kuşağın fertleri olan gençler yaşlıların mirasçısı olarak tanıtılmaktadırlar. Bu transfer sürecinde bazı unsurlar bilinçsiz ya bilinç dışı olarak yer değiştirebilir. Mannheim'in nazarından modern çağda toplumsal değişimin hızı artmıştır. Değişim hızının artması iki kuşak arasındaki değerlerin yer değiştirmesinin artmasına da neden teşkil

* Alireza LOTFİ, Yrd. Doç. Dr., Khoy İslami Azad Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi, alireza_lotfi2010@yahoo.com; Sabour KABİRİ, Doktora Öğrencisi, İstanbul Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Sosyoloji Bölümü, sebur.kebiri@gmail.com; Hojjat GHASEMLOU, Doktora Öğrencisi, İstanbul Üniversitesi, Siyasal Bilgiler Fakültesi, Kamu Yönetimi Bölümü. hojjat.ghasemlou@gmail.com

etmiştir. Bu değerlerin hızlı bir şekilde yer değiştirmesi kuşaklararası kopuş ve çatışmaya neden olabilmıştır (Cherrington, 1997).

Sosyal bilimlerde, araştırmacılar arasında kuşak kavramı ve dolayısıyla tanımlaması hakkında görüş birliği mevcut değildir. Kuşak sözcüğü Sosyal Bilimler Ansiklopedisi'nde böyle tanımlanmıştır: "demografide yaşamının bir dönemini beraber yaşamış ve bitirmiş fertler topluluğuna kuşak denilir" (Saruhani, 1996, S. 107).

Kuşak kavramı, bir toplumun yaklaşık olarak aynı zamanlarda doğan üyelerinden oluşan yaş gruplarına da hitap eder. Kuşak terimi, bir nesil ile öteki nesil arasında geçen dönem için de kullanılmıştır (Marshall, 1999, s. 439). Bir kuşak veya nesil, anne ve baba ile çocukları arasındaki yaş ve kültür farkını da ifade etmektedir. Bu da yaklaşık olarak 25–30 yıllık bir zaman diliminden oluşmaktadır (Baker, 1998, s. 118).

Kuşaklararası çatışma kavramı kuşakları arasındaki değer farklılıkları ve benzerlikleri üzerinde durur. Farklı grup ve fertlerin arasındaki davranış farklılığı her zaman dikkat çekici olmuştur. Konuyla ilişkin tartışmalar kuşaksal söyleminin biçimlenmesine neden olmuştur. Bu söylem içinde kuşaklararası teamülden, kopuşa ve çatışmaya kadar farklı görüşler mevcuttur (Ingelhart & Abramson, 1992).

İran'da, son on yıllarda toplumsal değerlerin değişime uğradığına dair farklı görüşler ileri sürülmektedir. Bazılarına göre son yıllardaki gelişmeler toplumun değer, inanç ve geleneklerinde değişmelere yol açmıştır. Buna karşın bazı araştırmacılara göre toplumun değerlerine ve inançlarına göre bağlılıkta kayda değer değişim görülmemektedir.

Ingelhart'a (1994) göre kültür bir grubun dış dünyayla adapte olmasında ve kendi içindeki birlikteliğini karşılaştığı sorunlar karşısında korumakta dayandığı değerler ve inançlar topluluğudur (s. 12). Bu yaklaşım açısından yeni kuşağın karşılaştığı sorunlarla elde ettiği deneyimler önemlidir. Fertlerin ve grupların ortamları ile uyum sağlamada gösterdikleri çaba sosyo-kültürel değişimlerde belirleyici rolü vardır. Fertlerin ve grupların adaptasyonu teknolojik, siyasal ve kültürel değişimlere gösterdiği yanıtıdır. Bu nedenden dolayı sosyokültürel değişimlerin tesadüfi, plansız ve hatta baskı sonucunda gerçekleştiğini söylemek imkânsızdır.

Huntington'a göre yenileşme çok boyutlu bir sürece sahiptir ve insan düşünce ve eyleminin tüm alanlarını içermelidir. Yenileşmeyi psikoloji, fikir, demografi, sosyal ve ekonomik alanlarda tanımlarsak, psikolojik alanda yenileşmenin toplumun temel değer, norm ve beklentilerinde değişimleri gerekmektedir (Huntington'dan aktaran Alem, 2000, s. 109). Sanayileşme süreci ile kuşaklararası ilişki İran'da özel bir önem kazanmıştır.

İran, yenileşme sürecinde tıpkı geleneksel toplumlar gibi yeni bir duruma ayak basmaktadır. Şu durum, toplumu sosyo-kültürel ve politik bağlamda değişme zorunda bırakmaktadır. Bu değişimlerle beraber toplumun değer, norm ve bakışları da değişmektedir. Değerler insan karakterinin en iç katmanlarından ve içsel gerçeklerin iyice tanınması ve bilinmesi ferdin değer ve eğilimlerinin bilinmesine bağlıdır. Değerler ferdin edimlerinde ve davranış sisteminin biçimlenmesinde en

çok etkiye sahiptir. Psikolojik açıdan değerler ferdin kendini algılamasının en önemli kaynağını olmakla beraber eğilimlerini de belirler. Sosyal boyuttan ise değerler ferdin toplumsallaşma süreci içinde toplumun norm ve ilkeleri ile ayak uydurması için elde ettiği inanç ve tutumlarından ibarettir (Yusefi, 2004, s. 27).

İslami Devrim'den sonra kültürel ve ekonomik değişmelerin tecrübesi, genç neslin nüfus artışı, ihtiyaçların farklılaşması, yeni yaşam stillerinin toplum tarafından denenmesine neden olmuştur. Başka taraftan yeni teknoloji araçları toplumu bilgi selinin içine tutmuştur. Buna rağmen toplumun tümü aynı oranda üretilen bilgiden yararlanmamaktadırlar. Gençler yaşlarının sağladığı olanaklara göre yeni araçlarla kolaylıkla tanışmaktadırlar. Bu da gençlerin yaşlılara göre fazla öğrenmelerine sebep olmaktadır. Gençler farklı kültürlerin gelenek ve görenekleri ile tanışmaktadırlar ki bu tanışma meselesi onların yaşlılardan aldıkları düşünceler ile çelişmektedir. Başka taraftan yaşlılar geçmiş nesilden miras aldıkları ve hayatlarına kattıkları değerleri kolayca bir kenara atmamak istemezler ve bu istememe noktasında iki nesil arasında ihtilaf ve çatışma şekillenmektedir. Toplumda gelişmeler ve değişmeler açısından nesiller arasındaki farklılıklar gereklidir. Ama bu değişmeler az zamanda yüksek hızla olduğunda toplumun değer ve norm sistemini ciddi şekilde etkilemektedir.

2. Kuramsal Çerçeve

Kuşaklar çatışması konusunda farklı görüşler ileri sürülmektedir. Kuşaklararası çatışma tüm toplumlarda görülen genel bir sorundur. Kültürel, dinsel, ekonomik ve siyasal değerler üzerinde olan anlaşmazlıkları araştırma konusu yapmak ve çözüm önerisinde bulunmak toplumsal çatışmaların yaşanmasını önlemek açısından önemlidir.

Çatışmanın genel olarak duygu, düşünce, çıkar ve amaç ayrılıklarından doğduğu bilinmektedir. İnsan topluluğunun bulunduğu her yerde çatışma vardır. Dolayısıyla çatışma yaşamın ayrılmaz bir parçasıdır (Anıl, 2011, s. 18). Bazı düşünürlere göre çatışma toplumsal hareketliliği artırmakla beraber toplumu durgun bir ortamdaki hareketli bir ortama götürür.

Kuşaklararası çatışmayı tanımlamadan önce çatışma kavramını anlam olarak açıklamakta fayda vardır. Çatışma, psikoloji, sosyoloji, antropoloji, siyaset ve yönetim bilimleri tarafından araştırma konusu yapılmış bir kavram olması nedeniyle, çeşitli yazarlar tarafından farklı boyutları göz önünde bulundurularak değişik şekillerde tanımlanmıştır.

Çatışma çeşitli kaynaklara göre fertlerin ve grupların arasında doğan anlaşmazlık olarak tanımlanmaktadır. Her tür çatışmanın içinde kırgınlık, kızgınlık, öfke ve rekabet benzeri davranışlar yer almaktadır (Özekin Elalmış, 2011, s. 49).

Çatışma kuramının sosyal bilimlerde uzun bir geçmişi vardır. Çatışma kuramı, ilk olarak, Karl Marx'ın ekonomi politiği ve sosyal felsefesine dayanmaktadır. Marx toplumsal örgütlenmeyi üretim ve mülkiyet ilişkilerine dayandırmaktadır. Ekonomik yapıyı toplumun temeli olarak gören Marx sosyal, siyasal ve zihinsel yaşamın maddi üretim şekli tarafından belirlendiğini savunmaktadır. Üretim ilişkileri, mülkiyet dağılımı ve sermaye yapısının belirlendiği bir toplumsal ortamda sınıflar arası çatışma kaçınılmaz görünmektedir (Aydınalp, 2010). Görüldüğü gibi Marx toplumsal çatış-

mayı sınıfsal olarak ele almış ve irdelemiştir. Marx'a göre sınıflar arası çatışma toplumsal hareketliliği sağlayan bir olgudur. Marx toplumsal çatışmanın temel aktörlerini toplumsal sınıflar olarak görmektedir.

Simmel Marx gibi, toplumsal alanda çatışmanın sürekli olduğunu düşünür. Ama Simmel Marx'dan farklı olarak, toplumsal yapıyı bir tahakküm ve bağımlılık yapısı olarak değil, iç içe geçmiş birleştirici ve ayırıcı süreçler olarak görür. Simmel'e göre, iyi bir toplum çatışmasız toplum demek değildir.

Georg Simmel, toplumda insanları bir arada tutan ortak çıkarların olduğu gibi, farklı çıkarların da olduğunu söylemektedir. Simmel açısından tamamen uyum durumunda olan hiçbir toplum yoktur. Tam tersine toplum, ortak çıkarların sonucunda bir araya gelen dost topluluklar ile farklı ortak çıkarlara sahip hasım toplulukların bileşiminden meydana gelmektedir. Simmel, bir bakımdan bir arada olanların bir başka bakımdan birbirlerine karşı olma ihtimalini söylemektedir (Anıl, 2011, s. 18).

Dahrendorf Marx'tan farklı olarak toplumsal çatışmanın aktörlerini toplum bireyleri olarak görmektedir. Dahrendorf, toplumun bütünleşmiş bir yapı özelliğine sahip olduğunu ileri sürenlere karşı, toplumun birbirleriyle çatışan birim ve unsurlardan kurulu olduğunu ve sosyal değişimin çatışan unsurların itici gücü ile ortaya çıktığını düşünmektedir (Kaya, 2000). "Kuşaklararası çatışma aslında toplumsal çatışmadır ve bu toplumsal çatışma toplumsal grupları birbirinden ayıran ya da birbirine karşı koyan sınırlar ve kıstaslardır. Bir başka deyimle toplumsal çatışma toplumun yapısındaki aktif ve etkin grupların, toplumsal normlar ve kültürel işleyişler üzerindeki ayırım noktalarını belirler. Toplumsal çatışma normlar, inançlar, değerler, tutumlar ve toplumsal konular üzerindeki rekabetten kaynaklanmaktadır" (Tacik, 2002, s. 367). Tutum bir kişinin, durum, kurum ya da toplumsal sürece yönelik olarak çeşitli biçimlerde tanımlanan; ancak davranışların gözlenmesiyle çıkarılabileceğinde ısrarlı olanların düşündüğü üzere, kişilere ve durumlara karşı (az çok tutarlı) bir şekilde hareket etme eğilimi olarak görülen davranıştır. Tutum "tercih edilen bir tarzda hareket etmeye yönlendiren bir nesne ya da durum çerçevesindeki inançların, görece kalıcı bir şekilde düzenlenmesi" şeklinde tanımlanmaktadır (Marshall, 1999, s. 765). Başka bir deyişle tutum "bir nesne veya duruma karşı az çok sürekli yönelimler ve bu nesne veya duruma karşı olumlu ya da olumsuz tepkiler verilmesine yol açan yatkınlıklar" şeklinde tanımlanabilir (Best, 1973: 6).

"Değer" kavramı sosyal bilimlerde çeşitli anlamlarda kullanılmaktadır. Değer bir yargılama ölçüsüdür. Bu ölçü güzeli çirkinden, doğruyu yanlıştan, iyiyi kötüden ayırt edebilme gücüdür (Güler, 2008). Değerler "olanla değil, daha çok olması gerekenle ilgilidir (Inkeles, 1964: 74). Değerler kalıcı olması, bir inanç niteliği taşıması, istenilen (tasarlanmış) ve istenilenin kavranmasına ilişkin bir zihinsel nitelik taşıması ve bir tercih olması diye bir takım özelliklere sahiptir. Bu özelliklerin oluşması değer faktörünün süreciyle ilgilidir (Silah, 2000).

Parsons, temel değerler sistemini "istikrarlı ve etkili bir sosyal sistemin kalb ve damarlarındaki kanı" olarak görür. Temel değerler sistemi sayesinde, herkes ve her şey mükemmel uyum içindedir ve sistem düzgün olarak işler (Slattery, 2011, s. 377). Parsons'a göre kültürel sistem kendi kültürel

özgünlüğünü sağlayan çekirdek değerleri ve normları içerir. Bu nedenle kültürel sistemin oluşumuyla ilgili özellikler, yani gelenek ve değerler, toplumun mirasına yansır. Değerler, toplumsal normlar veya davranış kuralları vasıtasıyla ifade edilmektedirler. Parsons açısından değerler toplumda iç bütünlük ve düzeni sağlarlar (Layder, 2010, s. 23).

Kuşaklararası değer farklılıkları üzerinde önemli incelemeleri olan bir başka araştırmacı Inglehart'tır. Inglehart "gelişmiş sanayi toplumlarında kültürel gelişme" kitabında, yaşlı kuşağın genç kuşağa oranla değişime karşı daha çok direndiğini yazıyor. Ona göre değişime karşı farklı kuşağa mensup insanların tutumu da farklılık göstermektedir. Ferdin bulunduğu toplumsal ve ekonomik ortam onun değer tercihinin belirlenmesinde önemlidir (Inglehart, 1994, s. 62).

İran'da kuşaklararası çatışma olgusu hakkındaki yaklaşımları dört gruba ayırabiliriz:

1. Kuşaklar çatışmasının var olduğunu savunan yaklaşım.
2. Kuşaklararası çatışmanın yerine kuşaklararası farklılıkları savunan yaklaşım.
3. Kuşaklar çatışması yerine kültürel kopuştan yana olan yaklaşım.
4. Kuşaklararası farklılıklara hem umut ve hem endişe ile yanaşan yaklaşım. Bu yaklaşıma göre farklılık durumu yönetilemediği zaman bir çatışmaya dönüşme tehlikesini taşıyor.

İran'da Sosyal araştırmacıların bir kısmı kuşaklararası çatışmanın olduğunu kabullenerek, bu sorunun kritikleşmeye doğru bir yol izlediğini vurgulamaktadırlar (Ağaceri, 2003). Kuşaklararası çatışmasının olduğunu kabullenenler açısından, sosyoekonomik değişimler, modernleşme, küreselleşme, demografik değişimler, aydınların etkisi, İslami Devrimin genel kültüre etkisi ve devrim ile yenilenen sosyoekonomik düzen kuşaklararasıdaki farklılıkları artırmakla, bu olguyu bir toplumsal sorun düzeyine taşımıştır (kaderi, 2003, s. 178). Kuşaklararası çatışmanın olduğunu kabullenen grup kendi içinde bu olguyu iyi veya kötü olarak değerlendirmekte de yine iki gruba ayrılmıştır. Kuşaklararası çatışmayı kötü olarak algılayan grup, İslami Devrim'in getirdiği değerleri savunmaktadır. Bu kavrayışa göre çatışmayı besleyen etkenlerin başında gençlerin dini ve milli değerlerden mesafe aldıkları gelmektedir. Bu yaklaşımdan farklı olarak kuşaklararası çatışmayı değerlendiren yaklaşım ise, yaşanan kopuşu toplumsal değişmelerin itici gücü olarak kabullendiği için bu olguya olumlu bakmaktadır (Ağaceri, 2003).

İkinci yaklaşım kuşaklararası çatışma ve kopuşun yerine değer farklılıklarının olduğunu vurgulamaktadır. Bu yaklaşımı benimseyen grup içinde bazı psikologlar ve sosyal araştırmacılar dâhildir. Psikologlara göre kuşaklararası fakın temelinde psikolojik ve biyolojik meseleler durmaktadır. Sosyal araştırmacılara göre kuşaklararasıdaki farkı kopuş olarak görmek yanlıştır (Tavakkoli, 2003). Üçüncü yaklaşım ise sorunun temelinde sadece kültürel farkların yattığını savunmaktadır.

Dördüncü yaklaşım ise kuşaklararasıdaki farklılıkların yönetilmesine vurgu yapmaktadır. Bu yaklaşım açısından olguyu ele alan araştırmacılara göre, devrim kuşağının bir sonraki kuşağı devrim değerlerine uyum sağlamada zorlaması ve yeni gelişmelere karşı yeterince esnek davranmadığı kuşaklararasıdaki kopuşun zeminini hazırlıyor. Bu grup başka sosyal devrimlerden örnek getire-

rek, hükümeti kuşaklararası farklılığın büyümesini engellemeğe yönelik önlem almaya teşvik etmektedir (Celali, 2003).

İslami devrim sonrası gelişmeler birçok alanda değişime sebep olmuştur. Bugün İran'da yeni kuşağın sosyal hayata katılma sürecinde sergilediği farklı türden davranışlar toplum nezdinde ciddi endişelere sebep olmaktadır. Yapılan bu çalışma, bu endişeleri dikkate alarak gençler ve ebeveynler arasındaki değer ve tutum farklılıklarının ne sonuçlar doğurduğunu incelemeye çalışmıştır.

Hipotezler:

- 3-1) Ebeveynler ve gençler arasında kuşak çatışması vardır.
- 3-2) Ebeveynlerin ve gençlerin eğitim düzeyi ile kuşaklar çatışması arasında ilişki vardır.
- 3-3) Ailenin gelir düzeyi ile kuşaklar çatışması arasında ilişki vardır.
- 3-4) Gençlerin cinsiyeti ile kuşaklar çatışması arasında ilişki vardır.
- 3-5) Ebeveynler ile gençlerin kültürel değerleri arasında fark vardır.
- 3-6) Ebeveynler ile gençlerin toplumsal değerleri arasında fark vardır.
- 3-7) Ebeveynler ile gençlerin siyasal değerleri arasında fark vardır.
- 3-8) Ebeveynler ile gençlerin ekonomik değerleri arasında fark vardır.
- 3-9) Ebeveynler ile gençler arasında tutum çatışması vardır.
- 3-10) Ebeveynler ve gençler arasındaki evlilik ve aile normları farklıdır.
- 3-11) Ebeveynler ile gençlerin dinsel faaliyetleri arasında fark vardır.
- 3-12) Ebeveynler ve gençler arasında normsal ve davranışsal çatışma vardır.

3. Materyal ve Yöntem

Bu çalışma ebeveynler ve evlatları arasındaki kuşaklar çatışmasını Khoy şehrinde araştırmaktadır. Bu yüzden saha araştırması yapılmaktadır. Saha araştırması bir konunun betimlenmesi ve açıklanması için sık kullanılan bir yöntemdir. Büyük topluluklarda temel verilerin toplanmasının direkt gözlem yapmakla mümkün olmadığına göre bu yöntem standart anket ve örneklem ile veri toplamak için kullanılacak en iyi yöntemdir. " Saha araştırmaları büyük topluluklarda eğilim ve yönelimlerin ölçülmesi için iyi bir araçlardır" (Babbie, 2007, s. 530).

Saha araştırmalarında veri toplamanın en yaygın tekniği anket doldurmadır. Bu araştırmada da verilerin toplanmasında anket kullanılmıştır. Bu çalışmada Khoy şehrinde yaşayan ebeveynler ve evlatları için birer anket tasarlanmıştır. Bu anketlerde üzerinde durulan kavramlar ayırdır. Fakat yanıtlamadaki yanıtları önlemek açısından ebeveynler ve evlatlardan sorulan benzer sorular biraz farklılıkla iki ayrı ankette yer almıştır. Verilerin sıralaması için Likert ölçeği kullanılmıştır. Likert ölçeği cevaplayıcının bir araştırma ile ilgili yargıları ne derecede tasvip edip etmediğini tespit etmede

kullanılır. Cevaplayıcıya yargı hakkında 5 noktalı ve eşit aralıklı bir ölçek verilir (Karagöz ve Ekici, 2004). Araştırma anketi 35 sorudan oluşmuştur ki her soru belli bir değişkenin ölçeğidir. Aşağıdaki çizelgede değişkenleri ölçmek için kullanılan ölçek verilmiştir.

Çizelge 1. Değişkenlerin Ölçümü İçin Kullanılan Endeks ve Göstergeler

Değişken	Endeks	Gösterge
Değerler	Kültürel değerler	Yabancı müziği dinleme
		Uydu kanallarını İran resmi televizyon kanallarını dinlemeyi tercih etme
		Kadınların üst yönetimde olması
		Boşanmanın bütün durumlarda kötü olması
		Evliliğin tek koşulunun aşk olması
	Toplumsal değerler	Toplumsal alanlara açık renkli kıyafetlerle çıkmanın sorun olmadığı
		Erklerle kızların arkadaşlık ilişkilerinin sorunlu olmadığı
		Yapılan işin paradan önemli olması
		Zamanın çoğunu ekonomik faaliyetler için kullanmak
		Verginin kalkınmanın temeli olduğunu düşünmek
Normsal ve davranışsal çatışma	Ekonomik değerler	Dini törenlere katılma
		Cuma namazına gitme
		Dini türbelerin tatil zamanlarında ziyaretinde bulunma
		Adak adama
		Düzenli şekilde namaz kılma
	Dini faaliyetler	Ramazan ayında düzenli oruç tutma
		Endeks
		Kitap okumanın yaşamın Greklerinin bir parçası olma
		Vergi verme ile zekatin çelişmesi
		Başka bir ülkeyi yaşamak için tercih etmek
Tutum	Gelenek ve törelerin geriliğe sebep olduğuna inanmak	Kadınların evlilikten sonra çalışması
		Kadere inanmak

4. Araştırmanın Evreni ve Örnekleme

Bu çalışmada Khoy şehrinde, 15-30 yaş arasındaki gençler ve 45 yaş üzerindeki ebeveynler araştırmanın evrenini teşkil etmektedirler. Khoy şehri 2006 yılının nüfus sayımına göre bu yaşta Khoy şehrinin genç nüfusunun sayısı yaklaşık 75080 kişi ve ebeveynlerin de sayısı yaklaşık 43707 kişidir.

Bu çalışmada evrenin hacmi büyük ve birimler geniş bir coğrafi alana yayılmış olduğu için çok kademeli kümelere göre örnekleme yapılmıştır. Araştırmanın örnekleminin belirlenmesi için Cochran formülü kullanılmıştır.

$$n = \frac{Nt^2s^2}{Nd^2 + t^2s^2}$$

$$N=118857, n= 384, t=1.96, d=0.05, s^2=0.25$$

Kabullenecek güven katsayısındaki değişim örneklem sayısını değiştirecektir. Yukarda değinilenlere göre örneklem sayısı 384 kişiden olmaktadır ki bu sayıdan 192 anket ebeveynler ve 192 ankette evlatlar tarafından doldurulmuştur.

5. Bulgular ve Tartışma

Gençlerin aileleri ile ilişkilerinde yaşadıkları kuşak çatışmasının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi amacıyla yapılan şu çalışmada aşağıdaki bulgular elde edilmiştir;

5.1. Katılımcıların Cinsiyetlerine Göre Dağılımı

Tablo 1’de anketleri doldurmaya katılanların cinsiyetlerine göre dağılımı incelendiğinde; araştırmaya katılanların %57’sinin erkek ve %34’ünün de kadın olduğu görülmektedir.

Tablo 1. Katılımcıların Cinsiyet Özelliklerine Göre Dağılımı (n=384)

<i>Cinsiyet</i>	<i>F</i>	<i>%</i>
Erkek	219	57
Kadın	165	43

5.2. Katılımcıların Eğitim Düzeyine Göre Dağılımları

Tablo 2’de katılımcıların yanı sıra ailelerin ve gençlerin eğitim düzeyine göre dağılımları görülmektedir. Gençlerin tümünün eğitim düzeyi lise mezunu ve onun üzerindedir. Genç katılımcıların en çoğu %45.3 olmakla yüksek okul mezunlardır. Ebeveynlerin de en çoğu %40.1 olmakla üniversite mezunu grubunda yer almaktadırlar.

Tablo 2. Katılımcıların Eğitim Düzeyine Göre Dağılımları

	<i>Gençler (%)</i>	<i>Ebeveynler (%)</i>
Okuryazar değil	0 %	4,2 %
Ortaokul mezunu	0 %	4,2 %
Lise mezunu	18,8 %	30,7 %
Yüksekokul mezunu	45,3 %	15,6 %
Üniversite mezunu	28,6 %	40,1 %
Yüksek lisans	2,6 %	3,6 %
Doktora	4,7 %	1,6 %

5.3. Katılımcıların Gelir Düzeyine Göre Dağılımları

Katılımcıların %32.5'inin Aylık geliri 700 ile 1000 dolar arasında ve % 31.8'inin de geliri 500 ile 700 dolar arasındadır. Ayrıca en az gelir olarak belirtilen grubun yüzdesi 7 ve en çok gelir olarak belirtilen grubun yüzdesi 15.6'dır. %13'in de geliri 300 ile 500 dolar arasındadır.

Tablo 3. Katılımcıların Gelir Düzeyine Göre Dağılımları

<i>Gelir düzeyi</i>	<i>F</i>	<i>%</i>
300 dolardan aşağı	27	7
300 ile 500 dolar arası	50	13
500 ile 700 dolar	122	31,8
700 ile 1000 dolar arasında	125	32,5
1000 dolar üzerinde	60	15,6

5.4. Çıkarımsal İstatistik

Çıkarımsal istatistiğin görevi örnekleme betimlenmiş örneklerin, örneklemin alındığı evrende işlevinin olup olmadığını belirlemektir. Çıkarımsal istatistik ile örneklemden elde edilen sonuçların evren sonuçları arasındaki yakınlığı belirlemek olur. Çıkarımsal istatistik bizim evren özelliklerini örneklem üzerinden çıkarmamızı sağlar (De Vaus, 2004, s. 138).

Bu araştırmada biz ortalama farkı testlerini kullanmışız. Farksal hipotezler ortalama ve medyan oranının grup ve gruplar arası farkını açıklar. Grup ve gruplar arasındaki farksal hipotezleri SPSS programıyla analiz ettiğimiz zaman parametrik deneylerden yararlanırız. F (varyasyon analizi) ve t, Farksal hipotezlerin testi için kullanılan en önemli parametrik deneylerdir.

5.5. Ebeveynler ile Gençlerin Kültürel Değerlerinin Ortalamasındaki Farkın Testi

Ebeveynler ile gençlerin kültürel değerlerinin ortalamasındaki farklılığın testi için t testini kullanmışız. Bu deney katılımcıların ortalamalarını bir biri ile kıyaslar. Tablo 4'te T testi sonrası sonuçlar verilmiştir.

Aşağıdaki tabloda ilk önce iki grup arasındaki kültürel değerlerin varyasyonun eşit olup olmadığı incelenmektedir. Levene deneyinin anlamlılık düzeyinin 0.05 altında olduğunu (0.000) göz önünde bulundurarak ikinci sıranın sonuçlarından yararlanmaktayız ki her iki grup için varyasyonların eşitsizliğini kabullenmektedir. T testi sonuçlarına göre, kültürel değerler ebeveyn ve gençler arasında anlamlı farklılık taşımaktadır. Buna göre %99 güven aralığıyla bu iki grup kültürel değerler ortalamasında birbirleriyle farklıdır ve bu ortalama ebeveynler arasında yüksektir. İki grup arasında ortalama farkı -1.01042'dir.

Tablo 4. Ebeveynler ile Gençlerin Kültürel Değerlerinin Ortalamasındaki Farkın Testi

	Varyasyonların eşitliğini değerlendirmek için Levene deneyi				Ortalama eşitliğini belirlemek için t testi					
	F	Anlamlılık	T	df	Anlamlılık	Std. sapma farkı	Std. hata farkı	%95 güven aralığında ortalama farkı		
								En aşağı	En yukarı	
Kültürel değerler										
Varyasyonların eşit olma hipotezi	22,827	0,000	-3,550	382 ^a	0,000	-1,01042	0,28466	-1,57010	-0,45073	
Varyasyonların eşit olma hipotezi			-3,550	354,57 ^b	0,000	-1,01042	0,28466	-1,57010	-0,45073	

^a (384 - 2)^b Satterthwaite formülle hesaplanır.

5.6. Ebeveynler ile Gençlerin Sosyal Değerlerinin Ortalamasındaki Farkın Testi

Tablo 5. Ebeveynler ile Gençlerin Sosyal Değerlerinin Ortalamasındaki Farkın Testi

	Varyasyonların eşitliğini değerlendirmek için Levene deneyi				Ortalama eşitliğini belirlemek için t testi					
	F	Anlamlılık	T	df	Anlamlılık	Ortalama farkı	Std. hata farkı	%95 güven aralığında ortalama farkı		
								En aşağı	En yukarı	
Sosyal değerler										
Varyasyonların eşit olma hipotezi	5,214	0,23	-3,822	382	0,000	-1,27083	0,33255	-1,92468	-0,61698	
Varyasyonların eşit olma hipotezi			-3,822	373,917	0,000	-1,27083	0,33255	-1,92473	-0,61694	

Tablo 5'de iki grup arasındaki sosyal değerlerin varyasyonun eşitliliği veya eşitsizliği incelenmektedir. Levene testinin anlamlılık düzeyinin 0.05 büyük olduğuna göre, birinci sıranın sonuçlarından yararlanmaktayız ki her iki grup için varyasyonların eşitliliğini kabullenmektedir. T testinin

sonuçları (Sig.= 0.000) ebeveyn ve gençler arasındaki sosyal değerlerin ortalamasının anlamlı farkını olduğunu söylemektedir.

5.7. Ebeveynler ile Gençlerin Siyasal Değerlerinin Ortalamasındaki Farkın Testi

Tablo 6’da siyasal değerlerin eşit olup olmama varyasyonu incelenmiştir. Levene testinin anlamlılık düzeyinin 0.05’den az olduğunu göz önünde bulundurarak ikinci sıranın sonuçlarını kullanmaktayız ki her iki grup için varyasyonların eşitsizliğini kabullenmektedir. T testinin sonuçlarına göre (Sig.= 0.544 ve t= -0.608), siyasal değerler açısından her iki grup arasında anlamlı bir fark görünmemektedir.

Tablo 6. Ebeveynler ile Gençlerin Siyasal Değerlerinin Ortalamasındaki Farkın Testi

	Varyasyonların eşitliğini değerlendirmek için Levene deneyi				Ortalama eşitliğini belirlemek için t testi					
	F	Anlamlılık	T	df	Anlamlılık	Ortalama farkı	Std. hata farkı	%95 güven aralığında ortalama farkı		
								En aşağı	En yukarı	
Siyasal değerler										
Varyasyonların eşit olma hipotezi	4,312	0,039	-0,608	382	0,544	-0,25521	0,41988	-1,08077	0,57036	
Varyasyonların eşit olma hipotezi			-0,608	379,816	0,544	-0,25521	0,41988	-1,08079	0,57037	

5.8. Ebeveynler ile Gençlerin Ekonomik Değerlerinin Ortalamasındaki Farkın Testi

Tablo 7’de Levene testinin anlamlılık düzeyinin 0.05’den az olduğunu göz önünde bulundurarak ikinci sıranın sonuçlarını kullanmaktayız. T testinin sonuçları (Sig.= 0.358 ve t= -0.920) ebeveyn ve gençlerin ekonomik değerlerinin anlamlı bir farklılık göstermediğini söylemektedir.

Tablo 7. Ebeveynler ile Gençlerin Ekonomik Değerlerinin Ortalamasındaki Farkın Testi

	Varyasyonların eşitliğini değerlendirmek için Levene deneyi				Ortalama eşitliğini belirlemek için t testi					
	F	Anlamlılık	T	df	Anlamlılık	Ortalama farkı	Std. hata farkı	%95 güven aralığında ortalama farkı		
								En aşağı	En yukarı	
Ekonomik değerler	Varyasyonların eşit olma hipotezi	24,655	0,000	-0,920	382	0,358	-0,16667	0,18123	-0,52300	0,18967
	Varyasyonların eşit olma hipotezi			-0,920	339,706	0,358	-0,16667	0,18123	-0,52314	0,18981

5.9. Ebeveynler ile Gençlerin Aile ve Evlilik Normlarının Ortalamasındaki Farkın Testi

Tablo 8'de ebeveynler ile gençlerin aile ve evlilik normlarının varyasyonunun eşit olup olmadığını incelemekteyiz. Levene testinin anlamlılık düzeyinin 0.05'den büyük olduğuna göre birinci sıranın sonuçlarını kullanmaktayız. T testinin sonuçlarına göre (Sig.= 0.696 ve t= -0.391) evlilik ve aile konusundaki normlar ve değerler göre ebeveynler ve gençler arasında anlamlı farklılık görünmemektedir.

Tablo 8. Ebeveynler ile Gençlerin Aile ve Evlilik Normlarının Ortalamasındaki Farkın Testi

	Varyasyonların eşitliğini değerlendirmek için Levene deneyi				Ortalama eşitliğini belirlemek için t testi					
	F	Anlamlılık	T	df	Anlamlılık	Ortalama farkı	Std. hata farkı	%95 güven aralığında ortalama farkı		
								En aşağı	En yukarı	
Aile ve evlilik normları	Varyasyonların eşit olma hipotezi	2,427	0,120	-0,391	382	0,696	-0,11979	0,30646	-0,72235	0,48277
	Varyasyonların eşit olma hipotezi			-0,391	376,927	0,696	-0,11979	0,30646	-0,72238	0,48280

5.10. Ebeveynler ile Gençlerin Dini Faaliyetler Ortalamasındaki Farkın Testi

Tablo 9'a göre Levene testinin anlamlılık düzeyi 0.05'den büyüktür. Buna göre birinci sıranın sonuçlarından yararlanmaktayız ki her iki grup için varyasyonların eşitsizliğinin hipotezini kabullenmektedir.

T testinin sonuçları (Sig.= 0.156 ve t= -1.423) ebeveynlerin ve gençlerin dinsel faaliyetlerde anlamlı farklılığın olmadığını göstermektedir.

Tablo 9. Ebeveynler ile Gençlerin Dini Faaliyetler Ortalamasındaki Farkın Testi

		Varyasyonların eşitliğini değerlendirmek için Levene deneyi				Ortalama eşitliğini belirlemek için t testi				
		F	Anlamlılık	T	df	Anlamlılık	Ortalama farkı	Sıd. hata farkı	%95 güven aralığında ortalama farkı	
									En aşağı	En yukarı
Dinsel faaliyetler	Varyasyonların eşit olma hipotezi	1,988	0,159	-1,423	382	0,156	-0,93229	0,65511	-2,22037	0,35579
	Varyasyonların eşit olma hipotezi			-1,423	377,527	0,156	-0,93229	0,65511	2,22042	0,35584

5.11. Ebeveynler ile Gençlerin Davranışsal Ve Normsal Çatışmalarındaki Farkın Ortalamasının Testi

Tablo 10' da görüldüğü gibi, Levene testinin anlamlılık düzeyinin 0.05'den büyük olduğuna göre birinci sıranın sonuçlarını dikkate alacağız ki her iki grup için varyasyonların eşitsizliğini kabul etmektedir. T testinin sonuçları (Sig.= 0.212 ve t= -1.256) normsal ve davranışsal çatışma açısından her iki grup arasında anlamlı farklılığın olmadığını göstermektedir.

Tablo 10. Ebeveynler ile Gençlerin Davranışsal ve Normsal Çatışmalarındaki Farkın Ortalamasının Testi

	Varyasyonların eşitliğini değerlendirmek için Levene deneyi				Ortalama eşitliğini belirlemek için t testi					
	F	Anlamlılık	T	df	Anlamlılık	Ortalama farkı	Std. hata farkı	%95 güven aralığında ortalama farkı		
								En aşağı	En yukarı	
Davranışsal ve normsal çatışma										
Varyasyonların eşit olma hipotezi	1,019	0,313	-1,256	382	0,210	-1,05208	0,83766	-2,69908	0,59491	
Varyasyonların eşit olmama hipotezi			-1,256	376,117	0,210	-1,05208	0,83766	-2,69916	0,59499	

5.12. Ebeveynler ile Gençlerin Tutumlarındaki Ortalama Farkının Testi

Aşağıdaki tabloda Levene testinin 0.05’de küçük olduğuna göre ikinci sıranın sonuçlarından yararlanılmaktadır ki iki grup için varyasyonların eşitsizliğinin hipotezini kabullenmektedir.

T testinin sonuçlarına göre (Sig.= 0.002 ve t= -3.177), ebeveynler ile gençlerin tutumları anlamlı bir farklılık göstermektedir ve ortalama farkının miktarı -1.41146’dır.

Tablo 11. Ebeveynler ile Gençlerin Tutumlarındaki Ortalama Farkının Testi

	Varyasyonların eşitliğini değerlendirmek için Levene deneyi				Ortalama eşitliğini belirlemek için t testi					
	F	Anlamlılık	T	df	Anlamlılık	Ortalama farkı	Std. hata farkı	%95 güven aralığında ortalama farkı		
								En aşağı	En yukarı	
Tutum										
Varyasyonların eşit olma hipotezi	4,806	0,029	-3,177	382	0,002	-1,41146	0,44428	-2,28500	-0,53791	
Varyasyonların eşit olmama hipotezi			-3,177	375,385	0,002	-1,41146	0,44428	-2,28505	-0,53787	

5.13. Ebeveyn ve Gençlerin Toplam Çatışma Oranının Ortalama Farkının Testi

Toplam çatışma kriteri ebeveyn ve gençlerin değer, tutum, davranış ve normalsal boyutlardaki farklılıkların toplamıdır. Aşağıdaki tabloda Levene testinin anlamlılık düzeyinin 0.05'den büyük olduğuna göre birinci sıranın sonuçlarından yararlanılmaktadır ki varyasyonların eşitsizliğinin hipotezi her iki grup için kabullenilmektedir.

T testinin sonuçları (Sig.= 0.007 ve t= -2.693) toplam çatışma açısından iki grup arasında anlamlı bir farklılığı göstermektedir. İki grup arasında ortalama farkı -5.16667'dir.

Tablo 12. Ebeveyn ve Gençlerin Toplam Çatışma Oranının Ortalama Farkının Testi

		Varyasyonların eşitliğini değerlendirmek için Levene deneyi				Ortalama eşitliğini belirlemek için t testi				
		F	Anlamlılık	T	df	Anlamlılık	Ortalama farkı	Std. hata farkı	%95 güven aralığında ortalama farkı	
									En aşağı	En yukarı
Toplam çatışma	Varyasyonların eşit olma hipotezi	2,089	0,149	-2,693	382	0,007	-5,16667	1,91825	-8,93831	-1,39502
	Varyasyonların eşit olma hipotezi			-2,693	374,211	0,007	-5,16667	1,91825	-8,93856	-1,39477

5.14. Ebeveyn ve Gençlerin Eğitim Düzeylerine Göre Toplam Çatışma Oranının Ortalama Farkının Testi

Ebeveyn ve gençlerin eğitim düzeyine göre toplam çatışma oranının ortalama farkının testi için F (ANOVA) testini kullanılmıştır. F testinde de standart miktarlar kullanılmaktadır.

Aşağıdaki tabloda (eğitim düzeyi gruplarında) gruplar içi ve gruplar arası değişimler verilmiştir. Gruplar arası değişim gruplar ortalamasının toplam ortalamadan değişimini göstermektedir. Grup içi değişimler de katılımcıların birebir toplam çatışma oranlarının kendi gruplarının ortalamasından gösterdiği değişime işaret etmektedir. Görüldüğü gibi her iki grup arasında F testinin anlamlılık düzeyi 0.05'den küçüktür. Bu yüzden gruplar ortalaması farkı hipotezi kabul görülmektedir.

Tablo 13- Ebeveyn Ve Gençlerin Eğitim Düzeylerine Göre Toplam Çatışma Oranının Ortalama Farkının Testi

		<i>Toplam kare</i>	<i>Özgürlük derecesi</i>	<i>Ortalama kare</i>	<i>F</i>	<i>Anlamlılık</i>
Gençler	Gruplar arası değişim	30588,093	4	7647,023	30,676	0,000
	Gruplar içi değişim	46616,386	187	249,285		
	Toplam	77204,479	191			
Ebeveynler	Gruplar arası değişim	10067,995	6	1677,999	6,512	0,000
	Gruplar içi değişim	47668,484	185	257,667		
	Toplam	57736,479	191	7647,023		

5.15. Gelir Düzeyine Göre Toplam Çatışma Oranının Ortalama Farkının Testi

Aşağıdaki tabloda görüldüğü gibi F testinin anlamlılık düzeyi her iki grup için 0.05'den küçüktür. Buna göre (gelir düzeyine göre) grupların ortalama farkının hipotezi gençler ve ebeveynler için kabullenmektedir.

Tablo 14. Gelir Düzeyine Göre Toplam Çatışma Oranının Ortalama Farkının Testi

		<i>Toplam kare</i>	<i>Özgürlük derecesi</i>	<i>Ortalama kare</i>	<i>F</i>	<i>Anlamlılık</i>
Gençler	Gruplar arası değişim	12408,186	4	3102,046	8,952	0,000
	Gruplar içi değişim	64796,294	187	346,504		
	Toplam	77204,479	191			
Ebeveynler	Gruplar arası değişim	10523,344	4	2630,836	10,420	0,000
	Gruplar içi değişim	47213,136	187	252,477		
	Toplam	57736,479	191			

5.16. Gençlerin Cinsiyetlerine Göre Toplam Çatışma Oranlarının Ortalama Farkının Testi

Tablo 15'de toplam çatışma varyasyonu eşit olup olmama açısından kız ve erkek gençlerin içinde analiz edilmiştir. Levene testinin anlamlılık düzeyinin 0.05'den büyük olduğunu dikkate alarak birinci sıranın sonuçları kullanılmıştır ki varyasyonların eşitsizlik hipotezini kabul görmektedir.

Tablo 15. Gençlerin Cinsiyetlerine Göre Toplam Çatışma Oranlarının Ortalamasının T Testi İle Ölçülmesi

	<i>Cinsiyet</i>	<i>Sayı</i>	<i>Ortalama</i>	<i>Standart sapma</i>	<i>Standart ortalama sapması</i>
Gençlerin toplam çatışması	Erkek	71	97,7465	17,90907	2,12542
	Kadın	121	85,6694	20,04719	1,82247

T testinin sonuçları (Sig. =0.000 ve t= 4.189) ebeveynlerle toplam çatışma açısından kız ve erkek gençlerin arasında anlamlı bir farklılık vardır. Erkek gençler arasında çatışma ortalaması kız gençlerinden daha çöktür.

Tablo 16. Gençlerin Cinsiyetlerine Göre Toplam Çatışma Oranlarının Ortalama Farkının Testi

	Varyasyonların eşitliğini değerlendirmek için Levene deneyi				Ortalama eşitliğini belirlemek için t testi					
	F	Anlamlılık	T	df	Anlamlılık	Ortalama farkı	Std. hata farkı	%95 güven aralığında ortalamaya farkı	En aşağı	En yukarı
Gençlerin toplam çatışması	3,077	0,081	4,189	190	0,000	12,07706	2,88333	6,38960	17,76451	
Varyasyonların eşit olma hipotezi										
Varyasyonların eşit olma hipotezi			4,314	160,244	0,000	12,07706	2,79978	6,54782	17,60629	

5.17. Hipotezlere göre sonuçların özeti

Tablo 17’de hipotezlerin deneme sonrası sonuçları özel olarak verilmiştir.

Tablo 17. Hipotezlerin Sonuçları

Hipotez	Test türü	Sonuç
Ebeveynler ve gençler arasında kuşaklar çatışması vardır.	T	Kabul
Ebeveynlerin ve gençlerin eğitim düzeyi ile kuşaklar çatışması arasında ilişki vardır.	F	Kabul
Ailenin gelir düzeyi ile kuşaklar çatışması arasında ilişki vardır.	F	Kabul
Gençlerin cinsiyeti ile kuşaklar çatışması arasında ilişki vardır.	T	Kabul
Ebeveynler ile gençlerin kültürel değerleri arasında fark vardır.	T	Kabul
Ebeveynler ile gençlerin toplumsal değerleri arasında fark vardır.	T	Kabul
Ebeveynler ile gençlerin siyasal değerleri arasında fark vardır.	T	Ret
Ebeveynler ile gençlerin ekonomik değerleri arasında fark vardır.	T	Ret
Ebeveynler ile gençler arasında tutum çatışması vardır.	T	Ret
Ebeveynler ve gençler arasındaki evlilik ve aile normları farklıdır.	T	Ret
Ebeveynler ile gençlerin dinsel faaliyetleri arasında fark vardır.	T	Ret
Ebeveynler ve gençler arasında normsal ve davranışsal çatışma vardır.	T	Ret

6. Sonuç

Toplumsal-kültürel gerçeklik alanının inşasında, değerler sistemi toplumsal bütünlüğün sağlanması ve kişilerin davranışlarının denetlenmesi açısından önemli bir etkidir. Kuşaklararası farklı değerler, kuşaklararası mesafeyi artırarak zamansal bir olguyu toplumsal soruna dönüştürebilir. Bu çalışma iki kuşağın değer, norm ve tutumlarını farklı toplumsal olgulara göre incelemekte ve toplumsal ilişkilerin inşası ve yeniden-inşası sürecini bu açıdan betimlemektedir.

Simmel'e göre insan toplumsal değerlerin çoğunu öğrenir; ama günlük değişimlere karşı toplumsal değerlerin içselleştirilmesinde sorun yaşamaktadır. Simmel toplumsallaşmayı insanların kendi değer, norm ve tutumlarını aile, okul ve medya aracılığıyla içselleştirdiği bir süreç olarak tanımlar. Günümüzde toplumsal-kültürel ve özellikle de iletişim araçlarındaki teknolojik gelişmelerden dolayı, çocukların toplumsallaşma sürecinde ailenin önemi ve etkisi azalmaktadır. Dolayısıyla geleneksel toplum yapılarında ailenin bu alanda oynadığı etkin rol ve çok boyutlu işlevleri, modern toplum yapılarında diğer kurumlar arasında dağıtmıştır. Parsons bütün toplumların kendi temel değerlerinin aktarımında sorun yaşadığı kanaatindedir. Temel değerler, fertlerin eylem niteliğini belirlemekle birlikte, toplumsal düzenin sağlanmasını mümkün kılmaktadır. Toplumsal değişim süreçleri, hem ebeveynleri hem de yeni kuşağı etkiler. Etkilenme oranı aileden aileye değiştiği gibi kişiden kişiye de değişir. Değişen öğelerin aileler, gençler ve genellikle toplumların farklı kesimleri tarafından kabul veya reddedilmesi, görüş farklılıklarına sebep olarak taraflar arasında çatışma zeminini hazırlar.

Bu çalışmada benimsenmiş değerler, normlar ve davranış biçimleri bakımından, kuşaklararası kırılma durumunu araştırmak için çatışmanın üç boyutu (değerlerde, norm ya da davranış kalıplarında ve tutum ya da görüşlerdeki çatışma süreçlerinde) incelenmiştir. Araştırma bulguları iki kuşak arasında kültürel ve toplumsal alanlara ilişkin benimsenen değerler açısından anlamlı ölçüde farkın olduğunu kanıtlamaktadır. Örneğin yabancı müzik dinlemesinden gençlerin %37.5'i ve ebeveynlerin %6.8'inin haz almaları kültürel değerlerdeki çatışmayı göstermektedir. Bir diğer örnekte; İran'ın resmi devlet televizyon kanallarına karşın, gençlerin %42.7'si ve ebeveynlerin %24.4'ünün, uydu aracılığıyla yayınlanan yabancı TV kanallarını izleme tercihlerinin yüksek olmasıdır. Simmel'de de görüldüğü gibi, medya toplumsallaşma aracı olarak kuşaklararası değer, norm ve davranış çatışmasını artırabilir.

Gençlerin %65.6'si ve ebeveynlerin %81.2'si kadınların yüksek yönetim konumlarında bulunmasının sakıncalı olmadığını düşünmektedirler. Toplumsal değerler alanında gençlerin %23.9'u ve ebeveynlerin %44.2'si boşanmayı olumlu bir olay olarak algılamamaktadırlar. Gençlerin %46.8'i ve ebeveynlerin ise %54.2'si aşkı (cinsel eylem olarak değil, sevgi anlamında) evliliğin temel koşulu olarak görmektedirler. Gençlerin %41.7'si ve ebeveynlerin ise %16.7'si, kızlarla erkekler arasında arkadaşlık ilişkisinin sakıncalı olmadığını düşünmektedirler. Araştırma kapsamında elde bu sonuçlara göre; gençlerin araştırmada ele alınan konulara ilişkin, ebeveynlere kıyasla, daha yenilikçi ve esnek bir yaklaşımdan yana oldukları görülmektedir.

Araştırma kapsamında elde edilen bulgulara göre, iki kuşak arasında ekonomik ve siyasal değerlere ilişkin anlamlı bir fark görülmemektedir. Örneğin gençlerin %43'ü, ebeveynlerin ise %55'i, toplumda fertlerin tercih ettikleri yaşam tarzını yaşayabilmelerine karşı çıkmaktadırlar. Gençlerin %62.5'i ve ebeveynlerin %61'i, yasaların şeriat yasalarıyla uyumlu olması gerektiği inancındadırlar. Gençlerin %17.7'si, ebeveynlerin ise %15.6'sı toplumsal düzenin sağlanmasında farklı siyasal partilerin yararlı olabileceğini düşünmektedirler. Gençlerin %50'si, ebeveynlerin ise %61.4'ü yöneticilerin görevlerine atanma koşullarında, dini görüşlerinin dikkate alınmasının önemli olduğunu düşünmektedirler. Ekonomik değerler alanına ilişkin, katılımcıların %31'ine tercih ettikleri alanda iş bulup çalışabilmenin -tercih etmedikleri ama daha fazla para kazandıkları mesleklerde çalışmaktan- önemli olduğunu düşünmektedirler. Bu düşünce, gençlerin %36.5'i, ebeveynlerin ise %25.5'i tarafından benimsenmektedir. Gençlerin %43'ü, ebeveynlerin ise %45'i zamanlarının çoğunu ekonomik faaliyetler için kullanmaktadırlar. Gençlerin %56.3'ü, ebeveynlerin ise 87.5'i vergilerin yasalara uygun biçimde ödenmesinin, ülke ekonomisinin kalkınmasına olumlu katkı sağlayacağını düşünmektedirler. Normlar ve davranış kalıpları açısından bakıldığında, kuşaklararası çatışma sürecinin düşük şiddette olduğu görülmektedir. Dini faaliyetler ve evlilik normlarına ilişkin gençler ve ebeveynler arasında anlamlı bir görüş ve yaklaşım farkı görülmemektedir. Bulgular, siyasal ve ekonomik değerlerin kuşaklararası aktarımında, kısmi değişikliklerin olmasına karşın, yüksek oranda başarının sağlandığını göstermektedir.

Tutum ve görüş ayrılığı açısından iki kuşak arasındaki çatışma sürecinin olup olmadığına bakıldığında; kadere inanma, kitap okumanın önemi, başka bir ülkede yaşama isteği, gelenek ve göreneklere bağlılık ve kadınların evlilik sonrası çalışmasına engel olmamak, ölçekler olarak ele alınmıştır. Araştırma bulguları, söz konusu konulara ilişkin iki kuşak arasında anlamlı bir tutum ve görüş farkının bulunduğunu göstermektedir.

Sonuç olarak araştırma kapsamında siyasal ve ekonomik alana ilişkin sorgulanan değerlerin kabul görüp görmediğine ilişkin kuşaklararası anlamlı bir farkın olmadığına karşın, iki kuşak arasındaki kültürel ve sosyal değerlerin kabullenmesine ilişkin anlamlı bir farkın olduğu söylenebilir. Böylece araştırma kapsamında ele alınan konular bağlamında, toplumsal-kültürel gerçeklik alanına ilişkin; bir yandan değişim sürecini meydana getiren dinamiklerin, diğer yandan ise istikrarı sağlayan mekanizmaların; değerler, normlar, tutum ve davranış kalıpları üzerinden nasıl karmaşık bir etkileşim sürecinde çalıştığı, kısmi de olsa görülmüştür.

Kaynaklar

- Ağaçeri, H. (2003).** *Macmueye makalat gosaste naslaha*. Tahran: Pajuheşkadeye ulume ensani ve içtimai. 162-178.
- Alem, A. (2000).** *Bonyade elme siyaset*. Tahran: Naşre Ney Yayınları.
- Anıl, H. (2011).** *Kültürel değişim açısından kuşaklararası çatışma*. Yüksek lisans tezi, Isparta.
- Aydinalp, H. (2010).** Sosyal Çatışma ve Din, *Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 19(2),187-215.

- Babbie, E. R. (2007).** *Raveşha-ye Tahkik dar Ulum-e Ectemai (Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri)*, (çev. Rıza Fazel). Tahran: Semt Yayınları.
- Baker, T. (1998).** *Nahveye tahkikat içtimai* (çev. H. Nayebi). Tahran: Raveş Yayınları.
- Best, J. J. (1973).** *Public Opinion*, Micro and Macro, Homewood: The Dorsey Press.
- Celali, M. (2003).** *Macmueye makalat gosaste naslaha*. Tahran: Pajuheşkadeye ulume ensani ve içtimai. 92-95.
- Cherrington, R. (1997).** *Generational issues in china: a case study of the 1980s generation of young intellectuals*. Brit. Ins. of sociology, 48 (2). 302- 320. 20 kasım <http://www.jstor.org/stable/591754>'den alındı.
- Güler, A. (2008).** *Türk Toplumunda Korku Kültürü*, Ankara: Punto Tasarım.
- Inglehart, R. & Abramson, P. R. (1992).** *Generational Replacement and Value Change in Eight West European Societies*, *British Journal of Political Science*, 22(2),183-228. 16/11/2012 tarihinde <http://www.jstor.org/stable/194059>'den alındı.
- Inglehart, R. (1994).** *Tahavol farhangi dar cameeye sanati* (çev. M. Vatar). Tahran: Kavir Yayınları.
- Inkeles, A. (1964).** *What is Sociology*, Englewood Cliffs:Prentice Hall.
- Jacobsen, R.b., Berry, J. K., & Olson, F. K. (1975).** *An empricial test of the generation gap: a comparative intrafamily study*. Journal of marriage and the family. 841-852. 20 kasım tarihinde <http://www.jstor.org/stable/350836>'den alındı.
- Kaderi, H. (2003).** *İngita-e Neslha İnkilab-e Kamel, Negahi be Padide-ye Gosast-e Naslha*, Tahran: Pajuheikede-ye Ulum-e Ensani ve Ectemai-ye Cehad-e Daneşgahi Yayınları.
- Karagöz, Y., ve Ekici, S. (2004).** *Sosyal bilimlerde yapılan uygulamalı araştırmalarda kullanılan istatistiksel teknikler ve ölçekler*. C.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 5 (1), 25-43.
- Kaya, Y. (2000).** *Sosyal farklılaşma ve çatışma sürecinde çalışma ilişkileri*, Fırat Üniversitesi, 10 (2), 195-207.
- Layder, D. (2010).** *Sosyal Teoriye Giriş*, (çev. Ü. Tatlıcan). İstanbul: Küre Yayınları.
- Marshall, G. (1999).** *Sosyoloji Sözlüğü*, (çev. O. Akınhay, D. Kömürcü). Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları.
- Özekin Elalmış, S. (2011).** *Aile işletmelerinde kuşak çatışmalarından kaynaklanan yönetim sorunları Bursa ili örneği*. Yüksek lisans tezi, Ankara.
- Saruhani, B. (1996).** *Daramadi bar dayeretülmaarif içtimai*. Tahran: Kiyan Yayınları.
- Silah, M. (2000).** *Sosyal Psikoloji*, Ankara: Gazi Kitabevi.

Slattery, M. (2011). *Sosyolojide temel fikirler*, (çev. Ö. Balkız, G. Demiriz, H. Harlak, C. Özdemir, Ş. Özkan, Ü. Tatlıcan). İstanbul: Sentez Yayınları.

Tacik, M. (2002). İran toplumu ve kuşaklararası çatışma, *Rahbord*, (26).

Tavakolli, M. (2003). *Macmueye makalat gosaste naslaha*. Tahran: Pajuheşkedeye ulume ensani ve içtimai. 372-376.

Yusefi, N. (2004). *Şekafe beyne neslha: berresiye tecrobi ve nezeri*. Tahran: Pajuheşkedeye Ulume Ensani ve Ectemai Cehad Daneşgahi.